

ליקויים בתחום זה. הנהלת האגף צמצמה את מספר הסוחרים הרשומים והכינה תקנות העשורות לשפר את הפיקוח על גביית המס מהסוחרים הרשומים.

הנהלת אגף המכס שוקדת על תיקון הליקויים, שעליהם הצבענו במהלך ביקורתנו. בהנהלת החשבונות של מחלקת מס מותרות אף הונהגה שיטה חדשה, העשויה להבטיח שיפורים ואחידות.

6. הממונה על הגבייה ומסי הרכוש

בדקנו את פעולות ההערכה והשומות במרכז ובמשרדים המחוזיים ואת דרכי הטיפול בפיגורי מסים המועברים לגבייה על ידי משרדי הממשלה השונים. קבענו אמנם עלייה בסכומי הפיגורים שנגבו, אולם עדיין קיימים ליקויים ברישום הפיגורים ובגבייתם, במערכת החשבונות ובהתאמת הדוחות הכספיים של המשרדים המחוזיים. הצענו דרכים לתיקון הליקויים הללו.

ליקויים שלא תוקנו או לא הוסברו כראוי

הנהלת חשבונות ודוחות כספיים

השיטה הנוכחית של הנהלת החשבונות אינה מאפשרת עריכת דוחות בסדירות ובמועד על השומות, ההכנסות והפיגורים בגבייה ובמסי הרכוש. ביקורתנו במחוזות ירושלים וחיפה העלתה איחורים בהכנת הדוחות השנתיים ובהתאמתם לספרים. הדיון על התיקונים הדרושים טרם נגמר.

7. משרד הארנונה

א. חוק הארנונה פורסם בפברואר 1951, ועם פרסומו החל מנהל הארנונה לרכז נתונים על החייבים לסוגיהם. גביית הארנונה על בניינים ומטעים הייתה במשך השנה הראשונה בידי מחלקת הגבייה ומסי הרכוש וגם החשבונות התנהלו שם, בעוד שקביעת הארנונה לכל סוגיה בוצעה על ידי משרד הארנונה. לשם ייעול הגבייה והקלה לציבור עמדנו על הצורך לאחד בידי מנהל הארנונה את הטיפול בכל סוגי הארנונה (בניינים, מטעים, ציוד ומלאי סחורות). איחוד זה הוצא לפועל ב-1.6.52.

ב. ביקורתנו הקיפה את שיטת ריכוז הנתונים, דרכי השומה, מערכת החשבונות והקופות ותשלום הפיצויים. כן עסקנו בביקורת מיוחדת על ההענקה ששולמה במקרה של נזקי רכוש הנשאר מחוץ לגבולות המדינה. בביקורתנו הצבענו על הצורך בביסוס השומות על מאזנים ומסמכים מספיקים, באימות הצהרות הנישומים על ידי בדיקה במקומו של הרכוש, ובהנהגת שיפורים ואחידות במערכת החשבונות. מנהל הארנונה שוקד על תיקון הליקויים שהעלינו.

ג. טיפלנו בבעיותיהם הארגוניות והעקרוניות של משרדי הארנונה, המתחילים רק עתה להתגבר על קשיי ההתחלה: קושי בקבלת אינפורמציה מכל המקורות ובמועד וקושי בבדיקות של מחסנים ועסקים במקום מחוסר מומחים לכל מקצוע ומקצוע.

ליקויים שלא תוקנו או לא הוסברו כראוי

הנהלת החשבונות

הנהלת החשבונות במשרדי הארנונה המחוזיים אינה אחידה והשיטה הקיימת של הנהלת החשבונות לא איפשרה עריכה נכונה של דוחות כספיים.

על מנת להניע לידי פישוטה של השיטה הקיימת ולידי האחדתה דרוש ארגון מחדש של הנהלת החשבונות.

8. האגף למטבע חוץ

א. ביקורתנו עסקה במיוחד בפעולות הנהלת החשבונות של האגף, רישום התחייבויות המדינה במטבע חוץ וסדרי הפיקוח על מטבע החוץ המתקבל מעסקי יצוא ומעסקי חליפין.

ב. אף כי חלה התקדמות בתחום רישום ההתחייבויות במטבע חוץ, נתכרר תוך ביקורתנו,

ששיטת החשבונות, כפי שהיא נהוגה כיום באגף, עדיין אינה מספקת מספרים מדויקים על ההכנסות, ההקצבות וההתחייבויות במטבע חוץ. המשרד מטפל בהצעותינו המצביעות על הכיוון הדרוש של התיקונים בסדרי הרישום.

ליקויים שלא תוקנו או לא הוסברו כראוי

פיקוח על עסקי יבוא ויצוא

המחלקה למימון היבוא והיצוא של האגף למטבע חוץ מאשרת כל רשיון יבוא הניתן על ידי הרשויות המוסמכות, בין אם המדובר הוא ביבוא רגיל, ובין ביבוא לשם יצוא. מתן אישור זה מאפשר לאגף למטבע חוץ לבדוק:

- 1) אם רשיון היבוא ניתן במסגרת התקציב של מטבע החוץ;
  - 2) אם קיים בתקציב של מטבע החוץ כיסוי להקצבה בסעיף המתאים בתקציב של אותו מש-רד, שבו פועלת הרשות המוסמכת;
  - 3) אם יש בנמצא מטבע חוץ למימון העסקות, ומה תהיה צורת המימון.
- כמו כן ניתנת על ידי כך האפשרות לבדוק אחרי מתן ההקצבה, אם מילאו אחרי התנאים שנק-בעו, דהיינו:
- 1) במקרים של הקצבת מטבע חוץ ליבוא לשם יצוא – אם קוימו תנאי ההקצבה ואם מטבע החוץ נמסר לבנק סוחר מוסמך;
  - 2) בעסקי חליפין – אם בוצעה העסקה במלואה (היבוא והיצוא).
- מלבד מקרים אלה, כשהמדובר ביצוא רגיל, על האגף לבדוק על יסוד הודעות הבנקים וה-מכס, אם נמסר מטבע החוץ לבנק סוחר מוסמך.
- לביצוע פיקוח זה מנהלת המחלקה למימון היבוא והיצוא רישומים שונים בכרטיסיות: אחת לרישום היצוא ואחת לפיקוח על עסקות חליפין; הרישום הראשון כולל גם יצוא מחומרים, שליבואם הוקצב מטבע חוץ.

ביקורתנו העלתה את הליקויים הבאים:

- א. הרישום המתנהל כיום אינו מאפשר פיקוח מטעם האגף, אם אמנם נמסר מטבע החוץ תמורת היצוא לבנק סוחר מוסמך.
- ב. אינו קיים רישום מיוחד ומתאים על הקצבות מטבע חוץ ליבוא לשם יצוא, ולכן אין אפשרות לבדוק, באיזו מידה מילאו היצואנים אחרי תנאי ההקצבה, אם היצוא בוצע, ובאיזו מידה הוכנסה התמורה במטבע חוץ לבנק סוחר מוסמך.
- ג. הרישומים אינם מנוצלים לשם התאמתם אל הפרטים המופיעים בדוחות, שהבנקים מציאים לאגף מדי חודש בחודשו.
- ד. אינו קיים שיתוף הפעולה הדרוש בין האגף לבין משרד המסחר והתעשייה על מנת להבטיח: קיום תנאי ההקצבה בכלל – וביבוא לשם יצוא בפרט – ושימוש בערבויות הניתנות על ידי מקבלי ההקצבה להבטחת קיום תנאיה.
- ה. אשר לעסקי חליפין, מצאנו מקרים, שרק חלק מהעסקה בוצע: או היבוא או היצוא, והאגף לא נקט פעולה על מנת לברר, כיצד בסופו של דבר מומנו עסקות אלו (ראה על נושא זה גם בחלק הדן במשרד המסחר והתעשייה, עמ' 99).

9. אגף הנכסים

ביקורתנו באגף הנכסים הקיפה בשנה הנסקרת את האפוטרופוס לנכסי נפקדים, האפוטרופוס לנכסי גרמנים והממונה על רכוש האויב ואגף מקרקעי המדינה.

השינויים שחלו במבנה האגף מתוארים בדוח זה (עמ' 24).